

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Македонија	Воронешки државен универзитет Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип, Македонија	Воронежский государственный университет Россия
Goce Delcev University in Stip, Macedonia	Voronezh State University Russia

Трета меѓународна научна конференција Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип Штип Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија
Goce Delcev University in Stip,
Macedonia

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Трета меѓународна научна конференција

Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип Штип Stip

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

821(062)
811(062)
316.7(062)
37(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (3 ; 2018 ; Штип)

Филологија, култура и образование [Електронски извор] : зборник на трудови / Трета меѓународна научна конференција, 26-27 април 2018, Штип = Филологија, култура и образование : сборник статей / Третья международная научная конференция, 26-27 апреля 2018, Штип = Philology, culture and education : conference proceedings / Third International Scientific Conference, 26-27 April 2018, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце Делчев” = Универзитет имени Гоце Делчева = Shtip : Goce Delcev University, 2018

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Текст во PDF формат, содржи 737 стр. , табели, граф. прикази. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 27.12.2018. - Abstracts кон повеќето трудови. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-593-9

1. Насп. ств. насл.

а) Книжевност - Собири б) Јазици - Собири в) Култура - Собири г)
Образование - Собири

COBISS.MK-ID 109270026

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска Иванова (Македонија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Михал Ванке (Полска)
Мајкл Рокланд (САД)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Тамара Валчик-Булиќ (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Нецати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Ерол Чалшкан (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com
Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татьяна А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македония)
Даниела Коцева (Македония)
Драгана Кузмановска (Македония)
Ева Гѐргиевска (Македония)
Мария Кусевска (Македония)
Силвана Симоска (Македония)
Татьяна Стояновска-Иванова (Македония)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Софья Заболотная (Россия)
Татьяна А. Тернова (Россия)
Татяна Атанасоска (Австрия)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Юлиа Дончева (Болгария)
Биляна Мариц (Босния и Херцеговина)
Душко Певуля (Босния и Херцеговина)
Вольф Ошлис (Германия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италия)
Ева Бартос (Польша)
Михал Ванке (Польша)
Майкл Рокланд (США)
Даниела Костадинович (Сербия)
Селена Станкович (Сербия)
Тамара Валчич-Булич (Сербия)
Ахмед Гюншен (Турция)
Неджати Демир (Турция)
Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турция)
Карин Рукэ-Брутэн (Франция)
Танван Тонтат (Франция)

Ученый секретарь

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главный редактор
Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техническое редактирование

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адрес организационог комитета

Универзитет им. Гоце Делчева – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронежски државни универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-сајт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Daniela Koceva (Macedonia)
Dragana Kuzmanovska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Tatjana Stojanovska-Ivanova (Macedonia)
Violeta Dimova (Macedonia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Wolf Ochlies (Germany)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Ewa Bartos (Poland)
Michal Wanke (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Necati Demir (Turkey)
Şerife Seher Erol Çalişkan
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Michael Rockland (USA)
Conference secretary
Marica Tasevska
Irina Arzhanova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Maryana Rozenfeld (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Snezana Kirova (English)

Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Kostadin Golakov

Marica Tasevska

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State Universiy

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Adili Bujar – CHALLENGES AND PERSPECTIVES OF INTERCULTURAL EDUCATION IN MACEDONIA	13
2. Angelovska Irena – MULTICULTURAL MUSIC EDUCATION- OPPORTUNITIES, ACHIEVEMENTS, IMPROVEMENTS	21
3. Асимопулос Панаџис – НЮАНСЫ НИЦШЕАНСКОГО НИГИЛИЗМА В ФЁДОРЕ ДОСТОЕВСКОМ: «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ» И «БЕСЬ»	33
4. Балек Тијана – АКЦИОЛОШКИ ПОТЕНЦИЈАЛ ФРАЗЕМА С КОМПОНЕНТАМА НЕБО И ЗЕМЉА У РУСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ – КВАЛИФИКАЦИЈА ЉУДСКИХ ОСОБИНА И СИТУАЦИЈА	45
5. Бужаровска Елени – ПРИМАРНОСТА НА СЕМАНТИЧКИОТ ПРИОД ВО АНАЛИЗАТА НА ГЛАГОЛИТЕ	53
6. Величковска Родна – ЖЕТВАТА И ЖЕТВАРСКОТО ПЕЕЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА (КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ).....	65
7. Веселиновска Снежана Ставрева – СТАВОВИТЕ И МИСЛЕЊАТА НА СТУДЕНТИТЕ ОД ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ ЗА СВОЈАТА ОСПОСОБЕНОСТ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВАТА ПО ПРИРОДНИ НАУКИ	75
8. Гладышева Светлана Николаевна – БЕЛАЯ АРМИЯ В ПУБЛИЦИСТИКЕ А. И. КУПРИНА, И. С. ШМЕЛЕВА И Р. Б. ГУЛЯ	87
9. Голаков Костадин, Ниами Емил – СТИЛОТ НА ПРЕВОДОТ НА ДРАМАТА НА А. П. ЧЕХОВ „ВИШНОВАТА ГРАДИНА“ ОД МАРИЈА НАЈЧЕВСКА-СИДОРОВСКА.....	95
10. Грачева, Жанна – ПОХВАЛА, КОМПЛИМЕНТ И ЛЕСТЬ КАК РЕЧЕВОЙ АКТ (НА МАТЕРИАЛЕ ТВОРЧЕСТВА В. НАБОКОВА)	103
11. Гркова Марија – УСВОЈУВАЊЕТО НА ПЕРФЕКТОТ ВО IX ОДДЕЛЕНИЕ ВО ШТИПСКО	109
12. Грујовска Сашка – ГРАМАТИЧКИ СРЕДСТВА ЗА ОЗНАЧУВАЊЕ ПРЕКАЖАНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	119
13. Денкова Јованка – КЕРОЛОВСКАТА ФАНТАСТИКА НА ЈАН ЛАРИ	127
14. Денковска Милица – ПАТУВАЊЕТО КАКО ИСТРАЖУВАЧКИ КОНЦЕПТ ВО КНИЖЕВНИТЕ СТУДИИ.....	139
15. Деревская Евгения – ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРОВ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИЕ ЧЕЛОВЕКА ПО ЕГО ОТНОШЕНИЮ К ТРУДУ (ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)	149
16. Дѳгтева Ярославна – ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД В РОМАНЕ «ИДИОТ» Ф. М. ДОСТОЕВСКОГО	155
17. Димитриева-Ѓорѓиевска Марина – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА. УЛОГАТА, СТАВОВИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА НАСТАВНИКОТ ВО НАСТАВНИОТ ПРОЦЕС	161

18. Димова Марија Ѓорѓиева – (ИНТЕР)ТЕКСТУАЛНИ ТРАНСМИГРАЦИИ	169
19. Донеv Драган, Крстева Марија – ПОТРЕБАТА ОД ПРЕВОДОТ ВО ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ СВЕТ	179
20. Ѓорѓиевска Ева – СЕМИОТИКАТА НА „ПРАШКИТЕ ГРОБИШТА“ ОД УМБЕРТО ЕКО	185
21. Erol Çalişkan, Şerife Seher – AN EXAMPLE TO THEATRICAL VILLAGE PLAYS FROM THE BOLU REGION: HASAN PLAY	195
22. Žigić Vesna - SOCIAL NETWORKS AND EDUCATION OF THE BLIND AND VISUALLY IMPAIRED STUDENTS	203
23. Ivanovska Lela – THE ROLE OF METACOGNITIVE LISTENING STRATEGIES IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE	213
24. Jugreva Marija – LEXICAL PROCESSING: MODELS OF WORD RECOGNITION	221
25. Караниколова-Чочоровска Луси – ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО РАСКАЗОТ „СТАРИТЕ ДНИ“ ОД БОРА СТАНКОВИЌ	229
26. Кирова Снежана, Кузмановска Драгана, Иванова Биљана – ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО БРОЕВИ ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	237
27. Kitanovska–Kimovska Sonja, Neshkovska Silvana – HANDLING OF CULTURE-SPECIFIC TERMS IN TRANSLATION	247
28. Ковачева Лидија – СИМБОЛИКАТА НА РОЗАТА ВО РИМСКИТЕ ПРАЗНИЦИ И ПОГРЕБНИТЕ ОБИЧАИ И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА ТРАДИЦИЈА	259
29. Kovačević Maја – COMPOUNDS IN THE SERBIAN ENGINEERING DISCOURSE	267
30. Кожинкова Весна – КУЛТУРНИОТ И ЕТНИЧКИОТ ИДЕНТИТЕТ НА ЕГЕЈСКИТЕ МАКЕДОНЦИ ВРЗ ПРИМЕРИ ОД МАКЕДОНСКИОТ РОМАН	275
31. Коцева Ана – A CROSS-CULTURAL STUDY OF COMPLAINT STRATEGIES BY MACEDONIAN AND AMERICAN HIGH-SCHOOL STUDENTS	287
32. Коцева Весна, Тодорова Марија – КРЕИРАЊЕ НА АКТИВНОСТИ СО СТРУКТУРИРАН ИНПУТ ВО РАМКИТЕ НА ПОУЧУВАЊЕТО ГРАМАТИКА СО ОБРАБОТКА НА ИНПУТ	293
33. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана – РАЗВОЈОТ НА КУЛТУРАТА ПОД ВЛИЈАНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОНИТЕ МЕДИУМИ	301
34. Кузмановска Драгана, Мрмеска Викторија – КОЛОКАЦИИТЕ КАКО НЕИДИОМАТСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ ПРОСЛЕДЕНИ ПРЕКУ ПРИМЕРИ ОД ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	309
35. Кусевска Марија, Ивановска Билјана, Даскаловска Нина – УЛОГАТА НА ЕМПИРИСКИТЕ ИСТРАЖУВАЊА ЗА РАЗВИВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА КАЈ ИЗУЧУВАЧИТЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ	317
36. Kurchanoff Maksym W. – NON-ACADEMIC FORMS OF CONSTRUCTIVISM IN FOLK HISTORICAL IMAGINATIONS IN MACEDONIA AND SLOVENIA	325
37. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ОТРИЦАТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ ПЕЧАТНЫХ СМИ	333

38. Lah Meta – GAMES SERVING AS DIDACTIC TOOLS: ATTITUDES OF PROSPECTIVE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES	339
39. Леонтиќ Марија – ИДНО ВРЕМЕ ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	349
40. Лесных Наталья – ДЕ- И РЕМИФОЛОГИЗАЦИЈА ИСТОРИИ В ПЬЕСЕ М. УГАРОВА «ГОЛУБИ».....	361
41. Ljubicic Gordana – IS GRAMMAR-TRANSLATION METHOD REALLY DEAD	371
42. Ljubotenska Dragana – SOCIAL MEDIA AND THE LATEST TENDENCIES IN WORD FORMATION AMONG TEENAGERS	379
43. Маролова Даринка – ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ПРЕВОДНА ЕКВИВАЛЕНТНОСТ МЕЃУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ГРАМАТИЧКИ ФЕНОМЕНИ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	385
44. Магдинчева-Шопова Марија, Бошков Тајјана, Јошески Душко – ФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНОТО РАБОТЕЊЕ	395
45. Мартиновска Виолета – ПРИДОНЕСОТ НА АКАДЕМИК ВЛАДИМИР МОШИЊ ЗА СЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ ВО МАКЕДОНИЈА	405
46. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА: НОВИ ИСТРАЖУВАЊА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА ПРАКТИКА	411
47. Митковска Лилјана – ИЗРАЗУВАЊЕ НАДВОРЕШНА ПРИСВОЈНОСТ: МАКЕДОНСКИОТ НАСПРЕМА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	419
48. Младеноски Ранко – ПОЕЗИЈАТА ВО РОМАНИТЕ НА ВЕНКО АНДОНОВСКИ	429
49. Morris Kevin – CHINESE CUBANS. TRANSNATIONAL ORIGINS AND REVOLUTIONARY INTEGRATION	439
50. Нагина Ксения – ДИАЛОГ М. КУНДЕРЫ И Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО: К ВОПРОСУ О ПРЕСТУПЛЕНИИ И ЕГО МОТИВАХ	451
51. Николенко Делфина Јованова – КОРЕЛАЦИЈА, МОРФОЛОШКА АНАЛИЗА И ИНТЕРКУЛТУРНА КОМУНИКАЦИЈА МЕЃУ ЗБОРУВАЧИТЕ НА СЛОВЕНСКИТЕ ЈАЗИЦИ	461
52. Николовска Виолета – СЕМАНТИЧКО-СИНТАКСИЧКИ ИМПЛИКАЦИИ НА ГЛАГОЛОТ ЧУВСТВУВА	469
53. Обухова Елена – ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ИМЕН СОБСТВЕННЫХ С РУССКОГО ЯЗЫКА НА МАКЕДОНСКИЙ ЯЗЫК НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Д.ДАНИЛОВА «ОПИСАНИЕ ГОРОДА»	477
54. Овсянникова Ксения – РЕДАКТОРСКАЯ ПРАКТИКА В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ: ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.	485
55. Павлова Ирена, Ивановска Билјана – ЗБОРООБРАЗОВАЧКИ ПРОЦЕСИ КАЈ ГЛАГОЛИТЕ ИЗВЕДЕНИ ОД СОПСТВЕНИ ИМИЊА ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	491
56. Panajotović Artea – YIN-YANG DUALISM IN GETHENIAN BIOLOGY AND POLITICS IN URSULA K. LE GUIN’S THE LEFT HAND OF DARKNESS	499

57. Петреска Весна – ЖИВОТИНСКИОТ КОД ВО СВАДБЕНАТА ОБРЕДНОСТ: КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ МЕЃУ МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА	507
58. Петровска-Кузманова Катерина – НАРОДНА ДРАМА, МАКЕДОНСКО-РУСКИ ПАРАЛЕЛИ	515
59. Pop Zarijeva Natalija, Iliev Krste – LADY CAROLINE LAMB AND LORD BYRON: GLENARVON - A VAMPIRE OR A WANDERING JEW.....	523
60. Продановска-Попоска Весна – ПРЕГЛЕД НА МАКЕДОНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ГЛАСОВЕН СИСТЕМ: ВЛИЈАНИЕТО НА МАЈЧНИОТ ЈАЗИК ВО СОВЛАДУВАЊЕТО НА ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК	529
61. Ристова-Михајловска Милена – ЖАНРОТ ПОЛЕМИКА ВО ДОМАШНАТА И СВЕТСКАТА ЛИТЕРАТУРА.....	541
62. Рыбачева Лариса – ВЕРБАЛИЗАЦИЈА ЕМОЦИЈ В РУССКОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА	549
63. Сахарова Дарња – МЕСТО НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ В ЖИЗНИ СОВРЕМЕННЫХ ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ: ИТОГИ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ. РЕДАКТОРСКИЙ АСПЕКТ	555
64. Сидорова Елена, Швецова Ольга – МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА В ШКОЛЕ И ВУЗЕ: ТОЧКИ СОПРИКОСНОВЕНИЯ, ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.	563
65. Симонова Светлана, Белоусов Арсений – К ПРОБЛЕМЕ ЭТИКО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО СИНТЕЗА В РУССКОЙ ФИЛОСОФИИ XX ВЕКА	571
66. Симоска Силвана – „СВЕТОТ КАКО ПОЛЕ ЗА КУЛТУРЕН НАТПРЕВАР МЕЃУ НАРОДИТЕ“ – ТЕОРИСКИТЕ ПРЕМИСИ ЗА КУЛТУРАТА НА ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ	581
67. Станојоски Игор – КОНКЛУЗИВОТ ВО БУГАРСКИОТ ЛИТЕРАТУРЕН ЈАЗИК И ВО МАКЕДОНСКИТЕ ДИЈАЛЕКТИ	591
68. Stojanovska-Ilievaska Natasha - THE MACEDONIAN COMPONENT OF THE 1. INTERNATIONAL CORPUS OF LEARNER ENGLISH	597
69. Сулејмани Умит - ПРЕЧКИ ВО КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ ОД АСПЕКТ НА НАСТАВНИЦИТЕ	603
70. Тантуровска Лидија – „ВАСИЛИА ПРЕКРАСНА“	613
71. Тасевска Марица, Миленкоска Милкица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ВЕШТИНАТА ЗБОРУВАЊЕ ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК	635
72. Тернова Татјана – ПРОБЛЕМА НОВИЗНЫ В ЛИТЕРАТУРА АВАНГАРДА: РУССКИЙ ИМАЖИНИЗМ	643
73. Тихонова Ольга – ГЕНДЕРНЫЕ АСПЕКТЫ КРИМИНАЛЬНОГО ЖАНРА В СОВРЕМЕННЫХ ГЕРМАНО-СКАНДИНАВСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ И ТЕЛЕВИЗИОННОМ КИНО	651
74. Тодорова Марија, Коцева Весна – УСВОЈУВАЊЕ НА ТРЕТ ЈАЗИК (J3)	659
75. Trajchev Stefan, Trajchovska Marina – THE PLURILINGUALISM CONCEPT IN THE LEARNING OF THE SECOND FOREIGN LANGUAGE	665
76. Тренчовска Софија – КАРНЕВАЛИСТИЧКОТО НАСПРОТИ ХУМАНИСТИЧКОТО ДОЖИВУВАЊЕ НА СВЕТОТ	673

77. Тренчовски Горан – ДИОНИЗИСКОТО ВО ДРАМАТА „СЛОВЕНСКИ ОРФЕЈ“	681
78. Ulanska Tatjana – TEACHING CULTURE IN THE FOREIGN LANGUAGE CLASSROOM IN ALL LEVELS OF EDUCATION IN MACEDONIA	691
79. Урумова-Марковска Славица - ЃАВОЛОТ И САМОВИЛИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ФОЛКЛОР И НИВНАТА ИМАГИНАРНА ПРЕОБРАЗБА ВО РАСКАЗИТЕ НА МИТКО МАЏУНКОВ	701
80. Фьон Фам Май – УСТАРЕВИШИЕ НАИМЕНОВАНИЯ ОДЕЖДЫ 1. В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ И.А. БУНИНА	709
81. Hadzi-Nikolova Adrijana, Tasevska Marica – EDUCATIONAL TECHNOLOGY, THREAT OR BENEFIT TO TEACHERS	715
82. Чарыкова Ольга – ЭТНОКУЛЬТУРНАЯ СПЕЦИФИКА МЕТАФОРИЧЕСКОЙ НОМИНИЦИИ	727
83. Чурсина Дарья – НАИМЕНОВАНИЯ ЖИЛИЩА В ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРАХ В ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ	735
84. Шеху Флорина, Котева Мојсовска Татјана – ПОСТАВЕНОСТА НА КОМУНИКАЦИСКИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ ВО ИНИЦИЈАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА НАСТАВНИЦИ	741
85. Шутаров Васко – ПРОЕКЦИИ ЗА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА, СПОРЕД „НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА КУЛТУРАТА ВО Р. МАКЕДОНИЈА ЗА ПЕРИОДОТ 2018-2022 ГОДИНА“	751
86. Wanke Michal – MOVING LAB BEYOND THE BORDERS. RESEARCH NOTES A PROPOS THE FREEDOMBUS INTERDISCIPLINARY PROJECT	759

ЗАСТАПЕНОСТА НА ВЕШТИНАТА ЗБОРУВАЊЕ ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК

Марица Тасевска¹ Милкица Миленкоска²

¹ м-р, Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, marica.tasevska@ugd.edu.mk

² Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, milkica.milenkoska@ugd.edu.mk

Апстракт

Зборувањето како една од четирите јазични вештини својот подем го достигнува во 19 век со појавата на директниот метод. Од тоа време па сè до денес претставува предмет на истражување на многу методичари ширум светот, со цел да се изнајдат најдобрите методи и техники со кои ќе се поттикне вештината зборување. Сведоци сме на потешкотиите и препреките при зборувањето на голем број ученици кои го изучуваат германскиот јазик осум години, што е доволен временски период за да може еден ученик да се впушти во слободна комуникација и притоа да биде разбран од соговорникот. Се отвора прашањето дали можеби не се почитуваат европските нормативи за учење на странски јазик или проблемот се јавува во самиот наставен процес каде што сè повеќе се нагласува значењето на граматичките правила на еден јазик, а се запоставуваат сите други вештини, кои се од клучно значење за усвојување на еден јазик во целост. Во овој труд, преку анализа на вежбите за зборување во учебникот кој се користи во средното гимназиско образование, кој според Pipher претставува доминантна варијабла во наставниот процес (1976:46), се утврдува фактичката состојба на вештината зборување во наставата по германски јазик и се дискутира за важноста на оваа вештина во процесот на комуникација, со цел нејзино имплементирање во наставниот процес.

Клучни зборови: учебник, вештина, комуникација, настава, зборорување

Вовед

Во наставата по странски јазик вештината на зборување може да има различни функции и притоа различно да се дефинира: во овој случај мислиме на тоа кога зборувањето претставува наставна цел, или кога зборувањето е посредна цел. Кога зборувањето е посредна цел, оваа вештина сама по себе не стои во преден план, туку зборувањето е само средство за остварување на целта (Schatz, 2006: 202), односно зборувањето е само јазично средство за проверување на знаењата на учениците, нивно контролирање и коригирање. Спротивно од ова кога јазичното делување и умевање се акцентирани говориме за зборувањето како наставна цел, односно зборувањето е целта на вежбата

(Schatz, 2006: 203). Дали сме ја совладале оваа вештина можеме да зборуваме кога јазикот го користиме како средство за интеракција и разбирање со другите луѓе (Schatz, 2006: 216).

Смислата на еден разговор е заедничка продукција на говорителот и слушателот. Познавањето на вокабуларот на еден јазик како и неговите синтаксички правила се од голема важност, па од тука паралелно со развивање на вештината зборување се нагласува и нејзиното значење, односно говорниот јазик да се разбере со сите негови отстапувања од стандардниот јазик, но и да се обрне внимание на неговата интонација, акцент, реченица, мелодија и сл. Кај вештината зборување се јавува потребата и од правилно набљудување, бидејќи мимиката и гестикулациите на соговорниците може да играат огромна улога при разбирањето на соговорникот во конкретни ситуации. Од тука е потребата да се обезбеди простор за т.н. слободно зборување, каде што уште во најрана фаза ќе се истакне важноста на емоциите при комуникација, а од таму и да се избере најсоодветна, според ситуацијата, кованица од зборови и фрази. Не можеме да изразуваме радост или среќа со налутен тон. Од овие причини треба уште во почетоците на учење на еден јазик да им се укаже на учениците дека комуникацијата, односно зборувањето е многу повеќе од споделување на реченици. Со зборувањето постои меѓусебна интеракција, т.е. реакција на соговорниците еден со друг, со вклучување на сите обележја на говорниот јазик.

Зборувањето е клучна вештина според која може да се процени познавањето на јазикот. Примената на еден јазик во комуникацијата се покажала како најтешка вештина затоа што таа претставува синтеза на повеќе јазични вештини. Иако комуникацијата денеска претставува една од најглавните цели на наставата по странски јазик, сепак на вештината зборување сè уште не ѝ се посветува доволно внимание. Притоа не станува збор за тоа странскиот јазик да се усвои на ниво на мајчин јазик, туку со негова помош да можеме да се разбереме во земјата каде што се употребува јазикот, без срам или страв од грешки. Таканаречената комуникативна компетенција (интеркултурна компетенција), како основна цел на модерната настава по странски јазик, настаната како последица од глобализацијата и мобилноста како и од потребата за комуникација со странство, најчесто не се усвојува во наставата по германски јазик. Токму затоа, главна тема и предмет на ова истражување е изнаоѓање на методи и техники со кои ќе се подигне свеста за важноста на совладување на вештината зборување, преку проучување на учебникот *Prima B1: Deutsch für Jugendliche. Band 5.*, кој се користи во втора година гимназиско образование. Анализата на вежби кои го потпомагаат процесот на усвојување на оваа вештина е според класификацијата на Schatz која ги дели вежбите во три групи и тоа (2006: 51):

А) Вежби кои подготвуваат за комуникација

Целта на овие вежби е да ги подготват учениците за зборување. Овие вежби се однесуваат на:

- Вежби кои ја подобруваат артикулацијата на зборување – се работи за фонетски вежби, поврзани со мелодијата на реченицата и правилно акцентирање, препознавање на долги и кратки вокали и сл.;
- Вежби кои се однесуваат на усвојување на најчесто употребуваниот вокабулар;
- Вежби кои се однесуваат на дискурс – начин на употреба на реченицата во поголеми целиности на текстот;

Б) Вежби за градење и структурирање на комуникацијата

Во овие вежби спаѓаат:

- Вежби за конструирање на дијалог;
- Вежби за конструирање на телефонски разговор;
- Поставување на прашања и организација на интервју;
- Дискутирање и аргументирање;

В) Вежби за симулирање на комуникацијата

- Играње улоги.

Улогата на учебниците во наставата по германски јазик

Во последните неколку години се поголемо внимание се посветува на учебниците по странски јазик, како еден од главните фактори при изучување на еден странски јазик. Учебникот претставува доминантна варијабла на наставата по странски јазик (Pierho, 1976:46). Тој е најрелевантното помагало како за наставниците така и за учениците за организирање на наставниот процес.

Наставните материјали ја преземаат функцијата како организатори во наставниот процес, односно го насочуваат и надредено влијаат на целиот наставен процес (Bausch, 1999:17).“

Учебниците би требало да помогнат на учениците да го истражат пристапот со странскиот јазик и претставуваат главното оружје за наставниците и учениците. Учебниците како и наставните планови се „деца на нивното време“(Neuner 1994: 14), бидејќи претставуваат резултат на општествено-политичките,

педагошките и научните дискусии на своето време. Станува збор за промена на нормативите кои имаат ефект врз институционалните и материјалните услови во наставата како што се општествените, институционалните, дидактичките (одредување на целите и избор на материјали) и методските фактори (наставни форми, медиуми, организирање на наставниот процес) како и политичките односи помеѓу државите на целниот јазик и државата во која се изучува јазикот.

Доста важен аспект за учебниците е нивниот комерцијален карактер.

Учебниците настануваат како компромис, кој треба да ги прилагоди различните услови на наставата – личните (наставник / ученик), институционалните (наставни планови / училишни форми) и дидактичко-методските со условите на производителите (авторите / издавачките куќи / пазарот на труд) (Neuner, 1979: 23).

Поаѓајќи од централното значење на учебниците тие треба да исполнуваат многу услови кои ќе ги одредат случувањата во наставниот процес:

- Според наставниот план треба да ги одреди целите на наставата. Тие се одлучувачки во однос на изборот, тежината и прогресијата на наставниот материјал (содржина, компетенции и сл.);
- Го утврдуваат наставниот процес како текот на часот (вовед/вежба/примена и трансфер), социјалните форми во наставата (фронтална настава, работа во групи или пар) и однесувањето на наставниците и учениците;
- Го одредуваат редоследот на останатите помошни средства во наставата како касети, табла, фолии, глосари, работни тетратки итн.);
- Упатува на тоа, кои наставни цели треба да се контролираат, а кои да послужат за тестирање (Neuner, 1994: 8).

Понудата на учебници за наставата по германски јазик од година на година станува се поголема, па од тука и наставниците немаат лесна одлука за изборот на учебникот. Учебниците за основните училишта, за гимназија или средно стручно училиште се понудени од страна на Министерството за образование и наука.

Анализа на учебникот Прима Б1

Учебникот „Prima“, како што стои на официјалната веб страна на издавачката куќа Корнелсен, е најмодерното дело наменето за млади лица, кои го изучуваат германскиот јазик како втор странски јазик. „Prima“ ги исполнува сите критериуми за мотивирачка настава по германски јазик и ги усмерува учениците на самостојно учење. Учениците за краток временски период го совладуваат јазикот и со нетрпение го очекуваат следниот час по германски јазик. Учебникот „Prima“ нуди:

- Актуелност – прикажување на современото општество и начин на живеење во германскојазичните земји што ја развива интеркултурната компетенција;

- Атрактивност – изобилува со атрактивни содржини и илустрации;
- Мотивација – содржи кратки и јасно распоредени теми, кои инспиративно делуваат на учениците;

- Партиципација – во центарот на учебникот стои разговорниот јазик и во настава, која е ориентирана кон ученикот се унапредува и понатаму развива комуникативната компетенција. Бројните форми на работа и вежби со сигурност гарантираат разновидна и интересна настава го германски јазик;

- Самоевалуација – овозможува редовно оценување и испитување на знаењата на учениците.

Со својата транспарентна структура овој учебник се издвојува со јасни, конкретни цели. Добро организираните и распределени цели ја развиваат јазичната компетенција, овозможуваат лесно совладување на граматиката и вокабуларот, а учениците се запознаваат и со цивилизацијата на германскојазичните земји. Во смисла на европското јазично портфолио се наметнува пишувањето на текстови во прво лице еднина (Ich-Texte), а портокаловите кутивчиња означени со „Denk nach“ (Размисли!) помагаат учениците сами да ги распознаат јазичните структури. Учебникот содржи 6 дела и се ориентира според принципите на Европската референтна јазична рамка, односно првиот и вториот дел (Prima, A1, Band 1 и 2) овозможуваат усвојување на јазичното ниво A1, третиот и четвртиот дел (Prima, A2, Band 3 и 4) водат до усвојување на ниво A2, петиот дел Prima, Band 5, води до напредното ниво B1, а шестиот дел води до освојување на ниво B2.

Секој дел од учебникот содржи 22 кратки теми и 7 факултативни тренинг единици. Секоја тема опфаќа 4 страни: почетна страна, богата со илустрации, со која учениците се воведуваат во темата, а нејзе ја следат уште три страни со разновидни текстови, дијалози и слични активности. Разновидните вежби овозможуваат полесно усовршување и усвојување на сите јазични компетенции како што се: пишување, читање, слушање и зборување. Во учебникот, исто така, се впишани непознатите зборови од секоја тема, листа на неправилни глаголи, листа на глаголи со препозиции како и корисни фрази за конструирање дијалози.

Анализа на понудените вежби во учебникот за усвојување на вештината зборување

Учебникот Прима B1 (Prima B1, Band 5) располага со разновидни вежби за усвојување на вештината зборување, задоволувајќи ги критериумите како еден модерен учебник, кој има за цел да ги развие јазичните компетенции на учениците и да ги подготви за автентични ситуации со изворен говорител. За да се избегне монотоноста и демотивација на учениците понудени се вежби кои се однесуваат на подготовка, структурирање и симулирање на комуникацијата.

Секоја тема од учебникот нуди можност за увежбување на вештината зборување.

Најголем број од вежбите кои се однесуваат на подготовка на усната комуникација се: опис на слика со употреба на новонаучениот вокабулар, изразување сопствени мислења употребувајќи слободен по избор вокабулар, иницирање на можни одговори на дадени прашања кои ја насочуваат дискусијата, фонетски вежби – увежбување долги и кратки вокали, реченична мелодија и акцент и сл.

Од вежби кои структурираат и конструираат усна комуникација застапени се следниве: дискусија на тема со претходно познати дискурси, конструирање кратки дијалози, изготвување план за поделба на работни задачи и дискусија по истите, формулирање на сопствени ставови и желби, формулирање на совети, предлози и сл., дебатирање со аргументи и противаргументи, изготвување презентации на одредена тема, дискусии поттикнати од слики или графикони и сл.

Најголем број од вежбите кои симулираат усна комуникација во учебникот Прима се однесуваат на: слободно изразување и зборување за по конкретна тема, описи на слики, дискусии за слободни теми, зборување преку игра - фрлање коцки, пантомима, глум телефон, карти и други.

Карактеристично е да се спомене дека поголем дел од вежбите кои се однесуваат на конструктивно/продуктивно зборување се предложени во тренинг единиците на учебникот. Темите, збогатени и придружени со бројни илустрации, кои се обработуваат во учебникот Прима (Prima) соодветствуваат со личните искуства на учениците, што нуди можност за поголема мотивација и учество во наставниот процес. Како потврда за модерен учебник се и разновидните социјални форми, со тоа што наставата се ориентира кон учениците, што е всушност и целта на Европската референтна рамка за јазици. Во голем број од вежбите вештината зборување се комбинира со другите јазични вештини како што се читањето, слушањето и пишувањето. Тоа е од огромно значење, бидејќи за долготрајно усвојување на јазикот потребно е негово восприемање преку повеќе канали. Односно преку целосно усвојување на четирите вештини како и граматиката и вокабуларот на еден јазик ние се оспособуваме за дејствување со јазикот.

Заклучок

Од спроведената анализа на вежбите кои се однесуваат на вештината зборување можеме да заклучиме дека учебникот Прима избобилува со вежби кои се однесуваат на оваа вештина. Притоа во учебникот се опфатени сите типови на вежби. Најголем број од нив се вежби кои ја градат и структурираат комуникацијата, односно од вкупно 33 анализирани вежби, дури 15 вежби се од овој тип. Останатиот број на вежби со иста застапеност, со по девет анализирани вежби, се однесуваат на вежби кои ја подготвуваат комуникацијата и вежби кои ја симулираат комуникацијата. Интересен е податокот што од вкупно 9 анализирани вежби кои ја симулираат комуникацијата дури 8 од нив се предвидени во тренинг единиците во учебникот. Погоре споменавме дека овие тренинг единици се од факултативен карактер, односно доколу наставниците имаат поголем временски интервал на располагање можат да се послужат со овие вежби. Поради обемноста на материјалот како и недоволниот фонд на часови со поголем осврт на останатите компоненти, но не и по вина на наставниците, не останува доволно време за нивно увежбување. Сепак ваквите вежби се клучен фактор, затоа што се однесуваат на реални ситуации и развој на продуктивното зборување, кое се идентификува при комуникација со изворни говорители. Како наш предлог за поголема застапеност на овие вежби кои ја симулираат комуникацијата е интегрирање на овие вежби како неопходен составен дел во наставата, условени со учество на наставникот во истата, а дел од вежбите кои се повторуваат или се слични по типологија, да се предвидуваат како домашни задачи, кои учениците и самостојно можат да ги извршат. Можевме да забележиме дека во поголем број од вежбите се применуваат и голем број стратегии за полесно и попродуктивно усвојување на вештината зборување, па доколку истите континуирано се употребуваат во наставата резултатите би биле поочигледни. Оттука се потврдува и нашата претпоставка дека *за стекнување на компетенцијата зборување кај учениците*, потребни се нови стратегии и техники во учебниците и во наставниот процес воопшто.

Користена литература:

1. Bausch, K.-R. (1999). Zur Funktion von Lehr- und Lernmaterialien beim Lernen fremder Sprachen: Erkenntnisstand und Forschungsperspektiven", in: *I.49*, 9-14.
2. Neuner, G. (1994). Lehrwerkforschung – Lehrwerkkritik. In: *Kast, B. & Neuner, G. (Hrsg.): Zur Analyse, Begutachtung und Entwicklung von Lehrwerken für den Fremdsprachlichen Deutschunterricht*. Berlin: Langenscheidt, 8-22.
3. Neuner, G. (1979). Lehrwerkanalyse und -kritik als Aufgabenfeld der Fremdsprachendidaktik. Zur Entwicklung seit 1945 und zum Gegenwärtigen Stand. In: *Neuner, G. (Hrsg.): Zur Analyse fremdsprachlicher Lehrwerke*. Frankfurt/Main: Lang, 5-39.
4. Piepho, H.-E. (1976): Wie man Unterrichtswerke beurteilt? In: *Lehrmittel aktuell, Heft 2*, 46-49.
5. Schatz, H. (2006). *Fertigkeit Sprechen*. Fernstudieneinheit 20. München: Langenscheidt.

Интернет ресурси:

<https://www.cornelsen.de/prima/1.c.3067168.de>